

Kuolemansyyntutkinta luonnollisissa kuolemantapauksissa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella

Matti Niskanen

3/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijä: *Matti Niskanen*

Opinnäytetyön muoto: *Tutkimuksellinen opinnäytetyö*

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Kari Koppanen / Marko Lehtoranta

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella ja erityisesti Porvoon poliisiaseman alueella tehtävää kuolemansyöntutkintaa luonnollisesti kuolleiden vainajien tapauksissa. Opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö, jonka tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Opinnäytetyössä avataan kuolemansyöntutkintaan kuuluvaa lainsäädäntöä, ohjeistusta sekä kirjallisuutta ja verrataan näitä kahden Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella työskentelevien konstaapelien kertomaan.

Opinnäytetyössä on pyritty selvittämään selkeitä kehityskohteita kuolemansyöntutkinnan toimintamallissa, jotta kuolemansyöntutkinnasta saataisiin tehokkaampaa ja laadukkaampaa. Opinnäytetyössä on myös avattu opinnäytetyön omia kokemuksia Porvoon poliisiasemalla suoritetusta valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujaksosta.

Sivumäärä: 27

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 03/2022

Avainsanat: kuolemansyöntutkinta, kuolemansyön selvittäminen, vainaja, Itä-Uudenmaan poliisilaitos, poliisi

SISÄLLYS

1 Johdanto.....	4
2 Aiheen valinta ja rajaus.....	5
3 Kvalitatiivinen tutkimus.....	6
4 Kuolemansyyn selvittäminen ja kuolemansyyntutkinta.....	8
4.1 Kuolemansyyntutkinta.....	8
4.2 Lääketieteellinen ja oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen.....	8
4.3 Kuolemasta ilmoittaminen.....	10
4.4 Kaavio kuolemansyyn selvittämisestä.....	10
5 Valvonta- ja hälytystoimintasektorin partion toiminta.....	11
5.1 Esitiedot.....	11
5.2 Sisäänpääsy.....	11
5.3 Vainajan ulkotarkastus.....	12
5.4 Kuolinviestin toimittaminen.....	12
6 Vainajan kuljettaminen sairaalaan.....	14
6.1 Vainajan kuljetus.....	14
6.2 Lääkärin suorittama oikeuslääketieteellinen ulkotarkastus.....	14
7 S-ilmoitus ja tutkinta.....	15
7.1 S-ilmoitus.....	15
7.2 Rikostorjuntasektorin toimenpiteet.....	16
8 Haastattelut.....	17
8.1 Valvonta- ja hälytystoimintasektori.....	17
8.2 Rikostorjuntasektori.....	19
9 Tulevat lainsäädäntömuutokset.....	23
10 Pohdintaa.....	24
10.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	24
10.2 Kehittämiskohteita ja tuloksia.....	24
10.3 Omaa pohdintaa.....	26
11 Lähteet.....	28
Liite 1: Haastattelukysymykset.....	29

1 JOHDANTO

Tämä Poliisiammattikorkeakoulun peruskoulutuksen opinnäytetyö käsittelee Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueen ja erityisesti Porvoon poliisiaseman alueen kuolemansyyntutkintaa luonnollisissa kuolemantapauksissa. Luonnollisilla kuolemantapauksilla opinnäytetyössä tarkoitetaan vainajia, jotka ovat menehtyneet esimerkiksi sairauden tai ikääntymisen johdosta, ja jotka ovat menehtyneet muualla kuin sairaalassa tai hoitokodissa, jossa asukkaat ovat jatkuvassa valvonnassa. Opinnäytetyössä ei tarkastella kuolemantapauksien tutkintaa, joissa vainaja on menehtynyt rikoksen seurauksena, tai kuolema on johtunut itsemurhasta, tapaturmasta, tai ammattitaudista.

Opinnäytetyössä käsitellään kuolemansyyntutkintaa ja siihen kuuluvaa lainsäädäntöä, kirjallisuutta ja poliisihallituksen ohjeistusta. Lisäksi opinnäytetyötä varten on haastateltu Porvoon poliisiasemalla valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevää vanhempaa konstaapelia sekä Porvoon poliisiasemalla rikostorjuntasektorilla työskentelevää vanhempaa rikoskonstaapelia, jotta kuolemansyyntutkinnan toimintamallista Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella on saatu mahdollisimman kattava ja selkeä kuva.

Opinnäytetyössä vertaillaan kuolemansyyntutkinnasta löytyvää lainsäädäntöä ja ohjeistusta haastateltavien kertomaan sekä pyritään selvittämään haastateltavien mielestä kuolemansyyntutkinnan toimintamallista löytyviä kehityskohteita. Kehityskohteiden pohdinnassa käytetään myös opinnäytetyön laatijan omia kokemuksia valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujaksolta Porvoon poliisiasemalla. Opinnäytetyössä pyritään keksimään ratkaisua siihen, kuinka selviä kuolemantapauksia koskevan kuolemansyyntutkinnan ajallista kestoa saataisiin vähennettyä.

Opinnäytetyössä lähteenä käytetty poliisihallituksen ohje *Poliisitutkinta kuoleman johdosta* on vanhentunut, mutta ohjetta hyödynnetään edelleen, sillä ohjetta ei ole päivitetty. Ohjeen tavoin myös lainsäädäntö kuolemansyyn selvittämisestä kaipaa päivitystä, mutta lainsäädäntöuudistusta ei ole tullut.

2 AIHEEN VALINTA JA RAJAUS

Oman valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujaksone aikana Porvoossa vuonna 2021 huhtikuusta elokuuhun kohdalleni osui noin 20 vainajatehtävää. Kurssitovereideni kanssa keskustelemisen jälkeen sain sen vaikutelman, että tämä lukema oli paljon yli keskiarvon. Koen, että sain näiden tehtävien aikana suhteellisen hyvän kuvan siitä, miten vainajatehtävät hoidetaan Porvoon poliisiaseman alueella.

Aiheen valinnassa pohdittiin myös kuolemansyöntutkinnassa kahden eri poliisilaitosten valvonta- ja hälytystoimintasektorin poliisipartioiden toiminnan vertailua luonnollisissa kuolemantapauksissa. Koska tutkijoita oli vain yksi ja aihe olisi tällöin ollut laaja, päädyttiin tutkimaan vain yhden poliisilaitoksen alueen kuolemansyöntutkintaa ja tutkimuksen aiheeseen päätettiin sisällyttää myös rikostorjuntasektorin toimenpiteet. Lisäksi, jotta tutkimuksen aihe ei kasvaisi liian suureksi ja koska omat valvonta- ja hälytystoimintasektorilla hoitamani vainajatehtävät olivat kaikki luonnollisia kuolemantapauksia, päätettiin rajata aihe koskemaan vain luonnollisia kuolemantapauksia.

3 KVALITATIIVINEN TUTKIMUS

Opinnäytetyössä tutkitaan kuolemansyöntutkintaa luonnollisissa kuolemantapauksissa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. Opinnäytetyön yksi keskeinen tavoite on tuoda esille kuolemansyöntutkinnassa kehitettäviä osa-alueita, joita myös itse havaitsin harjoittelujaksone aikana Porvoossa olevan etenkin valvonta- ja hälytystoimintasektorin toimintamallissa. Opinnäytetyössä haastateltiin kahta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella Porvoossa työskentelevää konstaapelia, joista toinen työskentelee rikostorjuntasektorilla ja toinen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla. Haastateltavien kertoman sekä oman Porvoon poliisiasemalla suorittamani työharjoittelujakson aikana kertyneiden kokemusten avulla esitellään kuolemansyöntutkinnan eri vaiheet, eli miten kuolemansyöntutkinta suoritetaan alusta loppuun luonnollisissa kuolemantapauksissa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella ja erityisesti Porvoossa. Vaikka koko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella on samat ohjeistukset kuolemansyöntutkintaan, tulee silti ottaa huomioon, että toimintamalli voi hieman vaihdella poliisiasemien välillä.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Ihmistieteelliset tutkimusmenetelmät on tapana luokitella kvalitatiivisiin eli laadullisiin ja kvantitatiivisiin eli määrällisiin menetelmiin. Jaottelu perustuu laadullisten ja määrällisten otteiden pohjaamiseen erilaisiin osaamiin. Laadullinen tutkimus koostuu hyvin monenlaisista lähestymistavoista ja tutkimusperinteistä. (Vuori.)

Laadullinen tutkimus on aina erilaisiin aineistoihin ja niiden analyysiin perustuvaa eli empiiristä tutkimusta. Empiiristä tutkimusta ei ole mahdollista tehdä ilman jonkinlaisia teoreettisia kiinnekohtia. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat muun muassa epäily itsestään selvästi tiedettyä kohtaan, kvalitatiivisen aineiston suosiminen, subjektiivisuuden arvostaminen sekä mitä- ja miten-kysymysten painottaminen. (Juhila.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska sitä käyttämällä päästiin opinnäytetyössä parhaiten opinnäytetyön tavoitteeseen. Opinnäytetyössä haluttiin saada mahdollisimman tarkka kuva siitä, miten kuolemansyöntutkinta suoritetaan alusta loppuun Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. Tämän vuoksi päädyttiin suorittamaan kaksi vapaamuotoista haastattelua, joista toinen tehtiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella Porvoon poliisiasemalla valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevän konstaapelin kanssa ja toinen Porvoon poliisiasemalla rikostorjuntasektorilla työskentelevän konstaapelin kanssa. Haastateltavilta on kysytty suostumukset haastatteluun sähköpostitse, ja he ovat haastatteluun suostuneet sekä antaneet suostumuksensa haastattelujen käyttämiseen opinnäytetyössä. Haastateltavat päätettiin pitää anonyymeinä heidän omasta toivomuksestaan.

Avoim haastattelu valittiin aineistonkeräämistavaksi, koska koettiin, että avoimessa haastattelussa pystytään tarkentamaan haastateltavien kertomaa helposti ja varmistutaan siitä, että ymmärretään täysin, mitä haastateltavat kertovat ja tarkoittavat. Aineistonkeräämismenetelmäksi pohdittiin myös sähköpostikyselyä, mutta koettiin, että sähköpostikyselyssä ei välttämättä ymmärrettäisi kysyä sellaisia asioita, joita haastattelijalle avoimen haastattelun suorittamisen aikana tulee mieleen. Sähköpostikyselyssä ei myöskään olisi voitu tarkentaa haastateltavien kertomaa enää jälkeempään. Sähköpostikyselyllä olisi kuitenkin todennäköisesti saatu useampi haastateltava ja näin ollen tutkimuksen otos olisi ollut laajempi ja tutkimustulos tarkempi.

Opinnäytetyön keskeinen tavoite on esitellä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ja erityisesti Porvoon poliisiaseman kuolemansyyntutkintaa luonnollisissa kuolemantapauksissa ja vertailla toimintamalleja kuolemansyyn selvittämisestä löytyvään lainsäädäntöön, kirjallisuuteen ja poliisihallituksen ohjeisiin. Toinen opinnäytetyön keskeinen tavoite on tuoda kuolemansyyntutkinnan ongelmia ja kehityskohteita esille. Uskon, että kuolemansyyntutkinnasta löytyy hyviä kehityskohteita oman työharjoittelussani saamani kokemuksen perusteella. Kehityskohteita ja ongelmia esiin tuomalla toivotaan saavan aikaan muutoksia kuolemansyyntutkinnan toimintamalleihin, parantamaan kuolemansyyntutkinnan laatua ja erityisesti jouduttamaan kuolemansyyntutkintatehtäviä valvonta- ja hälytystoimintasektorilla. Kolmantena tavoitteena on tuoda esille kuolemansyyntutkintaan uusia näkökulmia sekä tuoreita ideoita.

Opinnäytetyön haastatteluissa on pyritty selvittämään tarkka kuva nykyisestä kuolemansyyntutkinnan toimintamallista luonnollisten kuolemien yhteydessä Itä-Uudenmaan alueella. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

- 1) Miten poliisi toimii Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella luonnollisissa kuolemantapauksissa?
- 2) Onko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintamallissa kuolemansyyntutkinnassa luonnollisissa tapauksissa jotain kehitettävää?
- 3) Noudatetaanko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kuolemansyyntutkinnassa kuolemansyyn selvittämisestä säädettyjä lakeja ja ohjeistuksia?

Opinnäytetyössä suoritettuja haastatteluja varten suunniteltiin runko, joka sisälsi haastateltavilta kysyttävät kysymykset. Keskustelun etenemistä ei ole määrätty tarkkaan etukäteen, vaan keskustelu etenee aihepiirin sisällä vapaasti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Tämän vuoksi haastateltavilta kysyttiin myös muita haastattelun aikana esille tulleita kysymyksiä. Haastatteluissa pyrittiin selvittämään myös haastateltavien omia kehitysehdotuksia kuolemansyyntutkintaan ja heidän kuolemansyyntutkinnassa ongelmaksi kokemia toimintamalleja, ohjeita ja määräyksiä.

4 KUOLEMANSYYN SELVITTÄMINEN JA KUOLEMANSYINTUTKINTA

On huomioitava, että kuolemansyintutkinta ja kuolemansyyn selvittäminen ovat kaksi eri käsitettä. Kuolemansyintutkinta on poliisin tekemän PolL 6:1§ mukaisen tutkinnan tutkintanimike. Kuolemansyyn selvittäminen käsittää tietojen hankkimisen, joiden perusteella 1) voidaan todeta kuolema ja arvioida sen ajankohta 2) voidaan varmistaa vainajan henkilöllisyys 3) saada käsitys kuolinhetken olosuhteista ja kuolintapahtuman seikoista 4) määritellään kuolemansyy ja -luokka 5) laaditaan kuuluvat asiakirjat. (Leppilahti.)

4.1 Kuolemansyintutkinta

Kuolemansyintutkinta on laissa määritelty poliisin tehtäväksi. Kuolemansyintutkintaan kuuluu paljon lainsäädäntöä, poliisihallituksen antamia ohjeita ja määräyksiä ja myös kirjallisuutta aiheesta löytyy. Kuolemansyyn selvittämisestä säädetään myös asetuksessa kuolemansyyn selvittämisestä 21.12.1973/948. Kuolemansyintutkintaa Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella on myös tutkittu Jasmin Rinteen toimesta opinnäytetyön muodossa 11/2020.

Tavoitteena kuolemansyyn selvittämisessä on vainajan henkilöllisyyden varmistaminen ja kuolemansyyn sekä -luokan määrittäminen. Koska henkilön kuolemaan liittyy oikeusvaikutuksia, kuolemansyyn selvittäminen on tärkeää, vaikka asiassa ei epäiltäisi rikosta. Kuolemansyintutkinta tulee suorittaa viipymättä ja yllä mainittujen tavoitteiden lisäksi siinä pyritään toteamaan kuolema ja selvittämään sen ajankohta, selvitetään kuolinhetkellä olleet olosuhteet ja kuolintapahtuma ja laaditaan kuolemansyyn selvittämiseen kuuluvat asiakirjat. Tietoja voidaan kerätä vainajan kuolin- tai löytöpaikalla suoritetuista tutkimuksista, ruumiinavauksesta sekä puhuttamalla asiaan liittyviä henkilöitä ja perehtymällä vainajaa koskeviin asiakirjoihin ja rekistereihin. Oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisessä näiden tietojen selvittäminen kuuluu poliisille. (Poliisihallitus, 2021.)

Poliisilain 6 luvun 1§:ssä säädetään poliisitutkinnasta. Pykälän mukaan poliisitutkinnalla tarkoitetaan muuta poliisin toimitettavaksi laissa säädettyä tutkintaa, kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa. Kuolemansyyn selvittäminen on siis poliisitutkintaa silloin, kun vainaja on kuollut luonnollisesti eikä kuolemassa ole syytä epäillä rikosta.

4.2 Lääketieteellinen ja oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen

Laki kuolemansyyn selvittämisestä 2:4§:n mukaan kuolemansyyn selvittämiseksi voidaan suorittaa lääketieteellinen ruumiinavaus, mikäli kuollut henkilö on viimeisen sairautensa aikana ollut lääkärin hoidossa ja jos ruumiinavaus on yleisen terveyden- ja sairaanhoidon kannalta tarpeellinen. Lain 2:4.3:n mukaan lääketieteellistä ruumiinavausta ei saa suorittaa silloin, kun suoritetaan oikeuslääke-

tieteellinen ruumiinavaus. Lain 3:9§:n mukaan oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus suoritetaan silloin, kun kuolemansyytä ei voida todeta ulkonaisen ruumiintarkastuksen suorittaneen lääkärin lausunnon tai muiden tutkinnassa esiintyneiden seikkojen perusteella. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus on suoritettava ennen kuin vainajan saa haudata tai luovuttaa lääketieteen opetusta tai tutkimusta varten yliopistolle tai korkeakoululle (Laki kuolemansyyn selvittämisestä 3:9§). Oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamisesta määrää poliisilaitoksen tai keskusrikospoliisin päällikkö tai heidän määräämänsä muu päällystään kuuluva poliisimies, asianomainen syyttäväviranomainen, tuomioistuimien tai Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (Laki kuolemansyyn selvittämisestä 3:10§). Käytännössä poliisi suorittaa kuolemansyöntutkinnan kuolintapahtumassa aina, kun vainaja ei ole kuollut sairaalassa, terveyskeskuksessa tai hoitokodissa. Oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen sisältyvät poliisin suorittama tutkinta, lääkärin suorittama ruumiin oikeuslääketieteellinen ulkotarkastus ja tarvittaessa oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus.

Lain 3:7§:n mukaan poliisi suorittaa kuolemansyyn selvittämiseksi tutkintaa,

- 1) kun kuoleman ei tiedetä johtuneen sairaudesta tai kun vainaja ei ole ollut lääkärin hoidossa viimeisen sairautensa aikana
- 2) kun kuoleman on aiheuttanut rikos, tapaturma, itsemurha, myrkytys, ammattitauti, tai hoitotoimenpide tai kun on aihetta epäillä kuoleman johtuneen jostain sellaisesta syystä
- 3) kun kuolema on tapahtunut muuten yllättävästi.

Muita tapauksia, jolloin poliisi suorittaa tutkintaa kuolemansyyn selvittämiseksi on, kun lääketieteellisessä ruumiinavauksessa ilmenee jokin 7§:n seikoista (Laki kuolemansyyn selvittämisestä 3:8§).

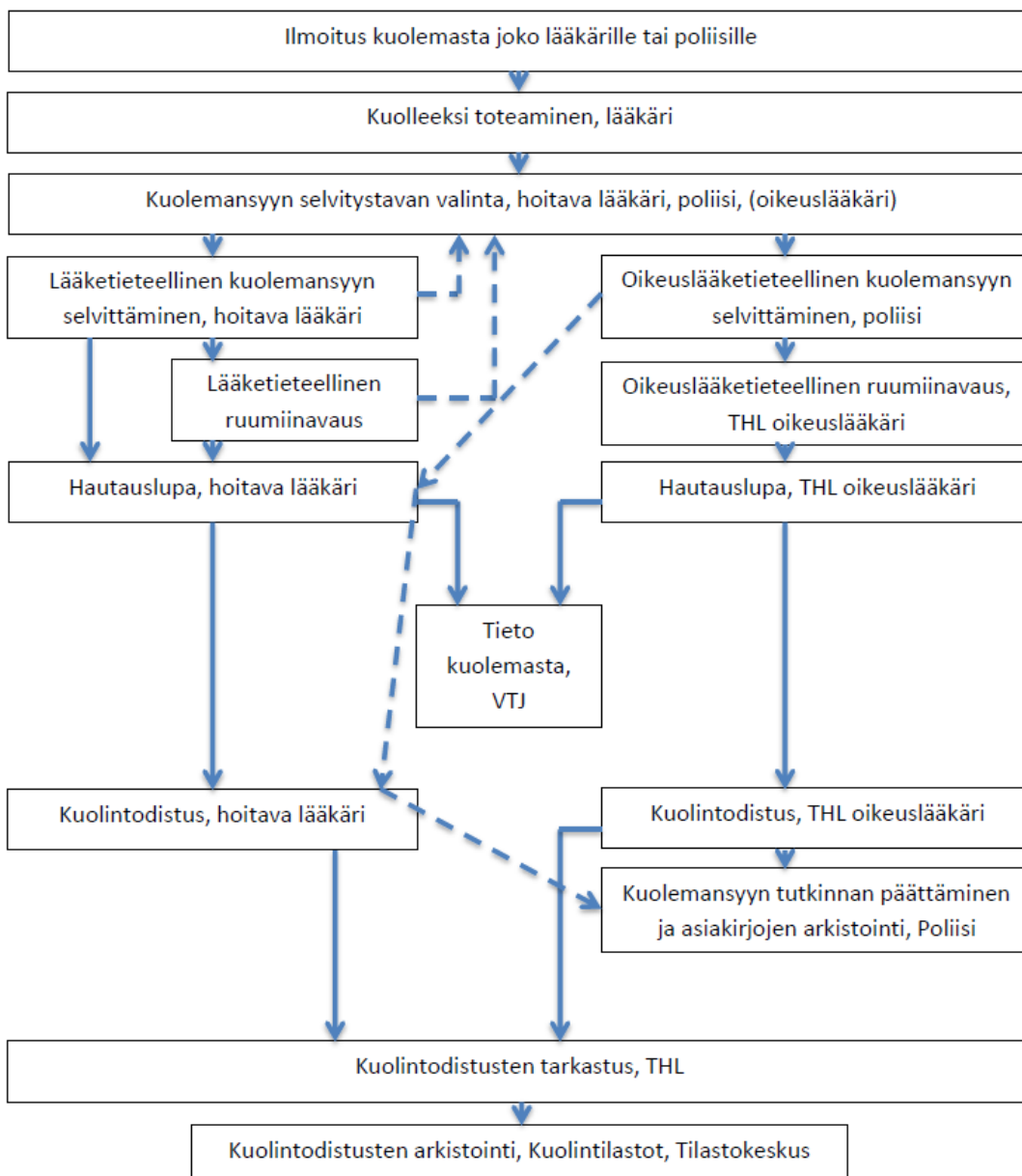
Oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvityksessä tarvittaessa poliisi voi määrätä oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen. Määräys annetaan aina kirjallisena ja sitä edeltää aina tapauskohtainen harkinta. Määräyksen voi antaa poliisilaitoksen tai keskusrikospoliisin päällikkö tai heidän määräämänsä muu päällystään kuuluva poliisimies, asianomainen syyttäväviranomainen, tuomioistuimien tai Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Ruumiinavaus on suoritettava mahdollisimman pian vainajassa kuoleman jälkeen tapahtuvien muutosten vuoksi. Avausmääräykseen liitetään selvitykset vainajan henkilöllisyydestä, tutkintailmoitus ja muu kuolemansyyn selvittämisessä tarpeellinen aineisto. (Poliisihallitus, 2021.)

Mikäli kuolinsyy ja -luokka katsotaan riittävästi selvitettyksi ilman ruumiinavausta, asia voidaan siirtää poliisin toimesta vainajaa tämän elinaikana viimeksi hoitaneelle lääkärille, joka antaa luvan hautaamiseen sekä kuolintodistuksen. Hautauslupa ja kuolintodistus liitetään kuolemansyyn tutkinta-asiakirjoihin. Mikäli lääkäri kieltäytyy antamasta asiakirjoja ja katsoo, että oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus on tarpeen, asia saatetaan Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen ratkaistavaksi. (Poliisihallitus, 2021.)

4.3 Kuolemasta ilmoittaminen

Laki kuolemansyyn selvittämisestä 1:1§:n mukaan kuolemasta on viipymättä ilmoitettava lääkärille tai poliisille, jonka jälkeen terveydenhuollon toimintayksikön tai lääkärin on ilmoitettava tieto kuolemasta väestötietojärjestelmään ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen edelleen Tilastokeskukselle. Lääketieteellisestä kuolemansyyn selvittämisestä vastaa lääkäri, kun taas oikeuslääketieteellisestä kuolemansyyn selvittämisestä vastaa poliisi (Kuolemansyyn selvittäminen, THL [verkkosivut]).

4.4 Kaavio kuolemansyyn selvittämisestä

(Leppilahti)

5 VALVONTA- JA HÄLYTYSTOIMINTASEKTORIN PARTION TOIMINTA

5.1 Esitiedot

Kuolemansyyn selvittämisessä esitietojen hankinta kuuluu poliisille. Esitiedoilla tarkoitetaan vainajan löytöpaikalta hankittua tietoa sekä muuta selvitystä. Nämä esitiedot vaikuttavat ratkaisevasti kuolemansyyn selvittämistavan valintaan ja ovat tärkeitä oikeuslääkärille. Lisäksi epäily rikoksesta, tapaturmasta, itsemurhasta, myrkytyksestä, ammattitaudista ja hoitotoimenpiteestä kuoleman aiheuttajana on aina suljettava pois. (Leppilahti)

Esitietojen hankinta kuuluu siis Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella valvonta- ja hälytystoimintasektorin partion tehtäviin. VHT-sektorin partio ottaa tehtävän vastaan hätäkeskukselta.

Poliisi vastaa myös vainajan henkilöllisyyden tunnistamisesta ja tieto siitä, miten vainaja on tunnistettu, tulee aina kirjata ylös. Jos henkilöllisyys on epäselvä, sitä selvitetään myöhemmin oikeuslääkärin kanssa. (Eml.)

5.2 Sisäänpääsy

Yleinen vainajatehtävillä käytettävä poliisilain pykälä on PolL 2:6§. Tämän pykälän mukaan poliisimiehellä on oikeus päästä kotirauhan tai julkisrauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan tai tilaan, johon ei ole yleistä pääsyä, tai ajoneuvoon ja suorittaa siellä etsintä, jos on perusteltua olettaa, että etsinnässä löytyy kuollut henkilö. Pykälää hyödynnetään usein tehtävillä, joiden tarkoituksena on tarkastaa henkilön akuutti terveydentila ja hyvinvointi. Kiireettömissä tilanteissa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan pääsemisestä määrää päällystöön kuuluva poliisimies (PolL 2:6.3). Näissä tapauksissa tilaan pääsemiseksi voidaan tarpeen mukaan käyttää voimakeinoja, mikäli päällystöön kuuluva poliisimies niin määrää.

Esimerkkitalanne tällaisesta tapauksesta sattui työharjoitteluni kenttäjakson alkupuolella 2021 keväällä Porvoossa ollessani henkilön terveydentilan tarkastamiseen kohdistuvalla tehtävällä. Saimme tehtäväksi hätäkeskukselta mennä tarkistamaan ikääntyneen henkilön kunnon, kun tämä ei ollut vastannut ystävälleen useaan päivään puhelimeen, vaikka he normaalisti juttelivat keskenään parikin kertaa päivässä. Henkilö asui vanhassa omakotitalossa. Yritimme soittaa henkilölle useita kertoja, soitimme ovikelloa, koputtelimme ikkunoihin, mutta emme saaneet mitään vastausta. Soitimme yleisjohtajalle, joka määräsi, että menemme asuntoon voimakeinoja käyttäen, koska muuta keinoa sisälle pääsemiseksi ei ollut ja tarkastamme asunnon löytääksemme etsimämme henkilön ja tarkastaaksemme hänen kuntosaa. Sisälle päästyämme hetken etsinnän jälkeen löysimme henkilön nukkumasta sängyltään. Henkilö oli sikeässä unessa, koska ei ollut ollut saanut pitkään aikaan nukkuttua kunnolla. Henkilö oli oman kertomansa mukaan nukkunut jo yli vuorokauden. Hälytimme kohteeseen

ensihoidon, joka totesi, että henkilön verensokerit olivat vaarallisen alhaalla ja että henkilö olisi todennäköisesti kuollut lopulta uneensa, jos meitä ei olisi hälytetty paikalle. PoL 5:8§ mukaan poliisille voidaan myös antaa lupa kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa (459/1973) tarkoitetussa kuolemansyyn selvittämisessä vainajan hallussa olleen teleosoitteen tai telepäätelaitteen televalvontaan, jos toimenpiteellä voidaan perustellusti olettaa saatavan kuolemansyyn selvittämisessä tarvittavia tietoja.

5.3 Vainajan ulkotarkastus

Poliisin yksi keskeinen toimenpide vainajatehtävillä kohteessa on vainajalle tehtävä vainajan ulkotarkastus. Havaintojen mukaan ulkotarkastus jää usein puutteelliseksi tai on jopa ristiriidassa esimerkiksi lääkärin tekemän oikeuslääketieteellisen ulkotarkastuksen kanssa (Poliisihallitus, 2021). Syynä tähän voi olla henkilöstön heikon osaamisen lisäksi se, että olosuhteet poliisin suorittamassa ulkotarkastuksessa ovat erilaiset, kuin lääkärin suorittaessa ulkotarkastusta sairaalalla vainajan kuljettamisen jälkeen. Monia asioita voi olla haastavampi huomata vainajan löytöpaikassa, kuin sairaalassa. Mikäli vainajassa on havaittavissa sekundäärisiä kuolemanmerkkejä, esimerkiksi kuivuminen, hajoaminen tai mätäneminen, tai kuolemasta ei muutoin ole epäselvyyttä esimerkiksi ruumiin tuhoutumisen vuoksi, paikalle ei tarvitse kutsua lääkäriä, vaan vainaja voidaan siirtää lääkärin tarkastettavaksi kuoleman toteamista varten (eml).

Ulkotarkastuksessa tulee selvittää vainajan löytöasento, -paikka ja -alusta, vaatetus ja sen tila, sekundääriset kuolemanmerkit ja niiden kehittyneisyys sekä vainajassa havaittavat vammat. Vainaja tulee myös riisua löytöpaikalla. Ulkotarkastus mahdollistaa tutkinnan nopean käynnistämisen sellaisissa tapauksissa, joissa on syytä epäillä rikosta sekä auttaa kuolinajan tarkassa määrittämisessä. Vainajan oikeuslääketieteellisen ulkotarkastuksen voi suorittaa ainoastaan lääkäri. (Eml.)

Vaikka vainaja tulee myös riisua löytöpaikalla, on tähän kuitenkin tiettyjä poikkeuksia. Mikäli vainajalla olleet vaatteet ovat esimerkiksi palamisen seurauksena erittäin vaikeaa irrottaa vainajasta, tulee riisuminen jättää tehtäväksi sairaalassa. Vainajan riisuminen tulee myös jättää myöhempään vaiheeseen, jos vainaja löytyy julkiselta paikalta ja paikalla on asianosattomia. Yksi parhaista dokumentointikeinoista on kohdepaikan huolellinen valokuvaaminen ja tämän suorittamisesta täytyy varmistua joka kerta.

5.4 Kuolinviestin toimittaminen

Poliisin tulee ilmoittaa kuolemasta vainajan lähiomaiselle tai muulle hänen läheiselleen oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisessä, ellei kuolemasta ole jo muutoin ilmoitettu. Tieto toimitetaan aina henkilökohtaisesti ja sen tulee tapahtua hienotunteisesti, esimerkiksi papin tai sosiaalityöntekijän kanssa. Omaiselle jätetään aina lomake *Tietoja vainajan omaiselle*. (Poliisihallitus, 2021)

Poliisin tulee myös varmistua siitä, että poistuessaan kohteesta vainajan omainen pärjää asian kanssa. Kohteesta poistuttaessa olisi hyvä, jos omaisen kanssa olisi joku hänen läheinen, ystävä tai esimerkiksi sosiaalityöntekijä. Jos näin ei kuitenkaan ole, olisi hyvä, jos paikalle olisi saapumassa joku edellä mainituista tai esimerkiksi omainen on sopinut sosiaalityöntekijän kanssa yhteydenpidosta.

6 VAINAJAN KULJETTAMINEN SAIRAALAAN

6.1 Vainajan kuljetus

Poliisin velvollisuus on huolehtia oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamisesta aiheutuvista vainajan kuljetuksista. Näitä kuljetuksia ovat siis vainajan kuljettamiset ruumiin löytöpaikalta avauspaikalle ja takaisin kunnan ruumishuoneelle, jonka alueelta kuljetus alkoi sekä kuljetukset väliaikaiseen säilytyspaikkaan. (Poliisihallitus, 2021.)

Itä-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan sekä Helsingin poliisilaitosten alueella vainajankuljetuksen hoitaa Hämeenlinnan Hautauspalvelu Calla Oy, joka hälytetään paikalle poliisipartion toimesta puhelimitse. Vainajien päivystys- ja siirtopalvelut on kilpailuttanut Itä-Uudenmaan poliisilaitos yhdessä Hanselin ja Poliisihallituksen kanssa. Päivystyskuljetuksella tarkoitetaan vainajan siirtoa kuolinpaikalta sairaalaan tai terveyskeskukseen, kun taas siirtokuljetuksella tarkoitetaan vainajan siirtoa säilytyspaikasta ruumiinavauspaikkaan ja takaisin. Calla Oy:n sopimuskausi alkoi 1.7.2021 ja on voimassa toistaiseksi. (Sinetti, 2021).

6.2 Lääkärin suorittama oikeuslääketieteellinen ulkotarkastus

Poliisihallituksen ohjeen mukaan, mikäli lääkäriä pyydetään toteamaan kuolema ja/tai tekemään ruumiin ulkotarkastus, pyyntö on välitettävä lääkärille henkilökohtaisesti tai puhelimitse toimittaen lääkärille samalla tarpeelliset taustatiedot. Poliisin on pääsääntöisesti oltava paikalla lääkärin tehdessä edellä mainittuja toimenpiteitä. Lääkärin suorittama ulkotarkastus on siis eri asia kuin poliisin suorittama ulkotarkastus, mikä suoritetaan lähtökohtaisesti vainajan löytöpaikalla. Poliisihallituksen ohjeen mukaan tiedot oikeuslääketieteellisen ulkotarkastuksen toimenpiteistä on kirjattava ilmoitukseen ja poliisi saa pyynnöstä käyttöönsä lääkärin laatiman ulkotarkastuslausunnon. Toimintamalli tässä asiassa poikkeaa kuitenkin vahvasti Itä-Uudenmaan alueella eri kaupungeissa. Kun esimerkiksi Vantaalla poliisi ei useimmiten mene vainajan mukana sairaalaan ja seuraa lääkärin tekemiä toimenpiteitä, niin Porvoossa partion on ollut tapana mennä vainajan mukana sairaalaan. Oman valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujakson aikana tämä asia ihmetytti itseäni. Partio joutuu Porvoossa usein odottamaan pitkään sairaalan kylmiössä, jotta lääkäri vapautuu ja pääsee toteamaan vainajan kuolleeksi. Myös partion lääkäriltä saamat tiedot saataisiin nopeammin ja kätevämmiin puhelimitse.

7 S-ILMOITUS JA TUTKINTA

7.1 S-ilmoitus

Poliisin tietojärjestelmään laaditaan kuolemansyyn selvittämisestä S-ilmoitus kuolemansyyn tutkintanimikkeellä ja suoritetusta poliisitutkinnasta laaditaan pöytäkirja. Seuraavaksi on listattu S-ilmoitukseen kirjattavia tietoja:

- Vainajan henkilötiedot
- Kuka kuolemasta ilmoitti
- Kuka kuoleman on todennut
- Vainajan kuolin- ja/tai löytöpaikka
- Milloin vainajan on viimeksi todettu olleen elossa
- Kuolinaika ja/tai vainajan löytöaika
- Olosuhteet
- Vainajan henkilöllisyyden toteaminen
- Havainnot sekundäärisistä kuolemanmerkeistä ja vammoista
- Kuka suoritti vainajan ulkotarkastuksen ja milloin
- Tiedossa olevat sairaudet
- Päihteiden käyttö
- Mielenterveyden häiriöt, itsetuhoisuus tai muu epätavallinen käytös
- Elintavat
- Selvitys lääkärin suorittamasta ulkotarkastuksesta
- Vainajan lähiomaisen yhteystiedot
- Vainajan siirtopaikka ja siirtäjä

(Poliisihallitus, 2021.)

Ilmoitusten laadussa hajonta on melkoista ja laatupuutteet ilmoituksissa ovat keskeinen oikeuslääkäreiden työtä haittaava tekijä. Ilmoituksessa olevat tiedot vaikuttavat muun muassa oikeuslääkärin päätökseen kuolinajasta ja kuolemanluokasta. (Leppilahti.)

Vainajan löytöpaikalla suoritettavassa tutkinnassa apuna olisi suositeltavaa käyttää poliisin ohjelomaketta *Kuolemansyyn tutkinta* ja tarvittaessa *Vesiruumiin kuolemanjälkeisiä muutoksia* – lomaketta (Poliisihallitus, 2021). Porvoossa valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujaksoni aikana en muista, että olisimme kertaakaan käyttäneet *Kuolemansyyn tutkinta* – lomaketta, mutta toista lomaketta hyödynsimme vesiruumiin ulkotarkastuksen yhteydessä.

7.2 Rikostorjuntasektorin toimenpiteet

Poliisitutkinnasta, eli kuolemansyyn tutkinnasta laaditaan pöytäkirja, jonka laadinnassa huomioidaan soveltuvien osien mitä esitutkintapöytäkirjan laadinnasta annetussa ohjeessa on todettu. Tutkinnasta arkistoidaan S-ilmoitus, poliisin antama ruumiinavausmääräys oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämiseksi, saatu lausunto oikeuslääketieteellisestä ruumiinavauksesta, kuulustelupöytäkirjat ja muu mahdollinen materiaali. Kuolintodistusta ja ruumiinavauspöytäkirjaa voidaan säilyttää poliisissa yhden vuoden ajan. Vainajasta pyritään keräämään tietoja myös rikostorjuntasektorilla perehtymällä vainajaa koskeviin asiakirjoihin ja henkilörekistereihin. Mikäli poliisi tarvitsee tutkinnassa lääkärin apua, on poliisin käännyttävä asianomaisen terveyskeskuksen puoleen. Poliisilla on kuolemansyyn selvittämisessä oikeus saada lääkäriltä tarpeelliset tiedot vainajan sairauksista sekä hoidoista. Poliisin kuuluu huolehtia vainajan mukana olleen omaisuuden palauttamisesta omaisille. (Poliisihallitus, 2021.)

Oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamista pohditaan tutkinnan aikana. Tätä varten tulee suorittaa perusteellinen harkinta ja epäselvissä tapauksissa on myös tarkoituksenmukaista konsultoida oikeuslääkäriä. Määräyksen antaa kirjallisena poliisilaitoksen tai keskusrikospoliisin päällikkö tai heidän määräämänsä muu päällystöön kuuluva poliisimies, asianomainen syyttäväviranomaisena, tuomioistuimen tai Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitos. Määräys toimitetaan sähköisesti salattuna avauksen suorittavalle lääkärille. (Eml.)

Poliisi vastaa myös kuolemansyyn selvittämistä koskevien asiakirjojen luovuttamisesta vainajan lähiomaiselle tai muulle läheiselle sekä mahdolliselle ruumiinavauslähetteen laatineelle lääkärille ja huolehtii oikeuslääketieteellistä kuolemansyyn selvittämistä koskevien tietojen antamisesta vainajan omaiselle tai muulle läheiselle. Myös tiedot oikeuslääkärin alustavasta palautteesta ruumiinavauksesta tulisi toimittaa omaiselle tai läheiselle. (Eml.)

Poliisitutkinta päätetään Patja-järjestelmässä perusteella (08) ”toimenpide suoritettu”. Päätöksestä tiedotetaan omaisia tai läheisiä viipymättä. (Leppilahti.)

Kuolemansyyn tutkinta voidaan päättää, kun vainajan henkilöllisyys on varmistettu ja kuoleman syy ja luokka on määritetty. Nämä tulee kirjata ilmoituksen selostusosaan. Tutkinnan päättämisestä ilmoitetaan viipymättä vainajan lähiomaiselle tai muulle läheiselle. Päätöksestä lähetetään jäljennös asianosaiselle, mikäli päätöksellä on vaikutusta jonkun asianosaisen velvollisuuksiin, etuihin tai oikeuksiin. (Poliisihallitus, 2021.)

8 HAASTATTELUT

8.1 Valvonta- ja hälytystoimintasektori

Haastateltavana valvonta- ja hälytystoimintasektorilta oli vanhempi konstaapeli Porvoon poliisiase-
malta, joka on työskennellyt kyseisissä tehtävissä noin neljän vuoden ajan. Haastattelu suoritettiin
kasvotusten. Valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevä nimetään opinnäytetyössä haasta-
teltava A:ksi.

Haastateltava kertoi, että poliisi menee vainajatehtäville ”oikeastaan kaikissa muissa tapauksissa,
paitsi niissä, kun henkilö on kuollut esimerkiksi sairaalassa tai hoitokodissa varmuudella jonkin sai-
rauden seurauksena”. Hoitokodeista A kertoi, että niihin mennään vainajatehtävälle, jos asukkaalla
on oma asunto, eli asukas ei ole jatkuvassa valvonnassa. A kertoi, että näissä tapauksissa hoitokotei-
hin mennään tehtävälle, jos vainaja ei ole ollut selvässä hoitosuhteessa eikä lääkäri voi tällöin kirjoit-
taa suoraan kuolintodistusta.

Alkutoimenpiteiden, toimenpiteiden kohteessa sekä S-ilmoituksen laadinnan haastateltava kertoi me-
nevän samalla kaavalla, kuin poliisihallituksen ohjeessa on säädetty. A:n mukaan riippuen vuorokau-
den ajasta ja paikasta partio menee vainajankuljetuksen mukana viemään vainajaa kylmiöön, jossa
vainajan tulee tarkistamaan lääkäri. Haastateltava kertoi, että tämän jälkeen siirrytään S-ilmoituksen
laadintaan ja mahdollisesti toimitetaan kuolinviesti omaisille.

Haastateltava mukaan kehityskohteena hän kokee sen, että luonnollisissa ja selvissä kuolemanta-
pauksissa partion täytyy mennä vainajankuljetuksen mukana kylmiöön. Poliisi ei voi vaikuttaa A:n mu-
kaan lääkärin toimenpiteisiin kylmiöllä ja että tuntuu hassulta olla kylmiössä vain ”yleisönä paikalla,
vaikka voisimme olla jo muualla ja tehdä jotain järkevää ja hyödyllistä”. Haastateltavan mukaan vai-
najankuljetus voisi toimittaa lääkärille tarvittavat tiedot, tai ne voitaisiin kertoa itse puhelimitse. A ker-
toi, että käytännön syytä kylmiöön menemiseen hän ei keksi.

A kertoi myös, että myös Itä-Uudellamaalla tuntuu olevan eri käytännöt eri kaupungeissa kylmiöön
mukaan menemiseen. Haastateltavan mielestä ei voi olla niin, että eri kaupungeissa on eri käytännöt
samoja asioita käsiteltäessä.

Epäselvyyttä on A:n mukaan siinä, kenen velvollisuuksiin kuuluu siirtää vainaja sairaalassa tai ter-
veyskeskuksessa kylmiössä kaappiin. Haastateltava kertoi vainajankuljetuksen työntekijät ovat kerto-
neet, että vainajan siirtäminen kaappiin ei kuulu heidän velvollisuuksiinsa eikä se haastateltavan mu-
kaan kuulu myöskään poliisille. A:n kertoman mukaan vainajankuljetus poistuu usein paikalta, kun he

ovat siirtäneet vainajan kylmiöön ja tämän vuoksi vainajan siirtäminen kaappiin jää poliisipartion ja sairaalan henkilökunnan hoidettavaksi. Tähän asiaan haastateltava toivoi selvitystä.

Haastateltavan mukaan vainajatehtävillä tehtäviä toimenpiteitä hankaloittaa usein paikalla olevat omaiset. A kertoi, että heidän käsittelynsä riippuu täysin siitä, mikä heidän mielentilansa on. Joskus heidän läsnäolonsa voi pidentää tehtävän kestoa, koska heistä on tietysti huolehdittava ja joskus omaisen hyvästeleminen voi olla todella vaikeaa, totesi A. Fakta kuitenkin haastateltavan mukaan on se, että vainaja on kuljetettava pois ja omaisille tehdään hienotunteisesti selväksi, että poliisi ei voi jäädä kohteeseen kovin pitkäksi ajaksi. Haastateltava A kertoi, että paikalle odotetaan tarvittaessa sosiaalihuollon kriisipäivystäjä tai joku muu henkilö huolehtimaan omaisista ennen sieltä poistumista, kuten poliisihallituksen ohjeessakin säädetään.

Haastateltavan mukaan, että vainajatehtävillä voi mennä useita tunteja. Tähän A:n mukaan vaikuttaa myös iso maantieteellinen kenttäjohtoalue, jonka vuoksi siirtymiinkin voi mennä aikaa. Tehtävän ajalliseen keston vaikuttavia seikkoja vainajan sijainnin lisäksi ovat haastateltavan mukaan ilmoituksen kirjaaminen, omaisten määrä ja vainajakuljetuksen nopeus. A-kertoi, että vainajankuljetusta voi joutua odottamaan hälytyksestä yleensä vähintään tunnin. Tehtävän keston vaikuttaa lisäksi käynti sairaalalla, johon haastateltavan mukaan kuluu aikaa aina noin viidestätoista minuutista neljäänkymmeneen minuuttiin. Vainajan oikeuslääketieteellisen ulkotarkastuksen hoitaa A:n mukaan päivystävä lääkäri, jolla on muitakin potilaita ja hänellä voi kestää pitkäänkin päästä kylmiölle. Haastateltava kertoi, että poliisipartio joutuu odottamaan tämän koko ajan sairaalalla.

Haastateltava totesi, että kuolemansyöntutkintaprosessi luonnollisissa kuolemissakin on kokonaisuudessaan hidas ja työläs. A koki, että ”näissä kuolemansyyn selvittämisissä tehdään päällekkäistä työtä viranomaisten kesken” ja että ”näitä lakipykälä ja ohjeistuksia olisi kyllä syytä tarkastella ja muuttaa niin, että päällekkäisyyksiä ei syntyisi ja että se kenttäpartion työmäärä näissä 37-luokan tehtävissä vähenisi”.

Haastattelija ehdotti haastateltavalle pohdittavaksi toimintamallia, jossa poliisipartion ei tarvitsisi mennä luonnollisissa kuolemantapauksissa paikalle, jos ensihoito olisi jo kohteessa. Haastateltava pohti, että kyseinen toimintamalli vaatisi hyvää viranomaisyhteistyötä niin, että mikäli ensihoito toteaisi kohteessa, että kuolemassa ei ole mitään poikkeavaa, ensihoito tilaisi kohteeseen vainajankuljetuksen ja valokuvaisi kohteen sekä ottaisi vainajasta tiedot ylös. Toimintamallista olisi erityisesti hyötyä sellaisten poliisilaitosten alueilla, joissa etäisyydet ovat pitkiä. Mikäli avauksen yhteydessä löytyisi jotain epätavallista, asiasta voitaisiin aloittaa poliisitutkinta tai esitutkinta, ja tarvittavat tiedot vainajasta ja löytöpaikasta olisivat tallessa.

Haastateltavan mielestä se on hölmöä, että kuolinpaikalla on usein terveydenhuollon ammattilaiset, jotka ovat jo todenneet, että henkilö on kuollut ja mitään ei ole tehtävissä, mutta tämän jälkeen paikalle menee vielä poliisipartio ja tekee päällekkäisiä tutkimuksia. Haastattelijan ehdottama järjestelmä voisi säästää poliisin resursseja huomattavasti A:n mukaan. Toki järjestelmä vaatisi muutoksia lakeihin ja ohjeistuksiin.

A kertoi, että on vinyt oman laitoksen sisällä omia kehitysehdotuksiaan eteenpäin. Haastateltavan mukaan ohjeistukset ovat vielä keskeneräisiä ja työtä asian kanssa on vielä tehtävä. A kertoi, että kun asiaa selvittää ja kysyy asioista eri asemissa olevilta henkilöiltä, niin saa aika erilaisia vastauksia. Varsinaisia perusteluja joillekin tehtäville toimenpiteille haastateltava ei ole koskaan saanut.

8.2 Rikostorjuntasektori

Toisena haastateltavana oli Porvoon poliisiasemalla rikostorjuntasektorilla työskentelevä vanhempi konstaapeli, joka on hoitanut kuolemansyynytutkintaa oman toimensa ohella parin vuoden ajan. Haastattelu suoritettiin puhelimitse. Opinnäytetyössä haastateltava rikostorjuntasektorilta nimettiin haastateltava B:ksi. Haastateltava kertoi, että Porvoon poliisiasemalla on yksi henkilö, joka hoitaa kuolemansyynytutkintatapauksia täyspäiväisesti sekä kolme henkilöä, jotka hoitavat tutkintaa oman toimensa ohella.

Kuolemansyynytutkinnassa haastateltava kertoi ensimmäisten toimenpiteiden rikostorjuntasektorilla olevan lääkärin etsiminen, joka kirjoittaisi kuolintodistuksen. B:n mukaan aina ensimmäisenä varmistetaan, että onko vainaja ollut jonkun lääkärin hoitosuhteessa niin, että tämä lääkäri voisi kirjoittaa vainajasta kuolintodistuksen. Tätä B:n mukaan selvitetään soittamalla terveyskeskuksiin ja selvittämällä, onko vainajalla ollut perustavanlaatuisia sairauksia.

Ensimmäisten toimenpiteiden joukossa haastateltavan mukaan pohdintaan myös riittääkö asiassa lääketieteellinen ruumiinavaus vai tarvitseeko avauksen olla oikeuslääketieteellinen. B kertoi, että oikeuslääketieteellinen avaus on aina isompi menoerä ja pidempi prosessi, jonka vuoksi pyritään aina lääketieteelliseen avaukseen, jos se on mahdollista. Poliisi päättää aina oikeuslääketieteellisestä ruumiinavauksesta, mutta haastateltava kertoi, että lääkäriä kehoitetaan usein konsultoimaan oikeuslääketieteellistä lääkäriä avauksen suhteen, mikäli hän on sitä mieltä, että oikeuslääketieteellinen avaus voisi tulla kyseeseen. B:n mukaan tämän jälkeen lääkärit kertovat oman mielipiteensä asiasta ja poliisi tarvittaessa määrää oikeuslääketieteellisen avauksen suoritettavaksi. Haastateltava kertoi, että lisäksi tarkistetaan kirjatusta kuolemansyynytutkintailmoituksesta, että vainajalle on laitettu uhrimerkintä ja asianomistajan asema, tarkastetaan, että omaiset ovat merkittynä asianosaisiksi ja henkilötiedot tarkastetaan väestötietojärjestelmästä.

Seuraavat toimenpiteet haastateltavan mukaan riippuvat suuresti siitä suoritetaanko vainajalle oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus. B kertoi, että aina pyritään siihen, että lääkäri pystyisi kirjoittamaan kuolintodistuksen vainajasta, esimerkiksi vainajalla olleen sairauden vuoksi tai viimeistään lääketieteellisen avauksen jälkeen, jonka jälkeen poliisilla ei ole enää kovin paljoa tehtävää. Haastateltavan mukaan, mikäli oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus suoritetaan, kuolintodistuksen saamisessa kestää kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukautta.

Haastateltava kertoi, että poliisi keskustelee aina vainajan omaisten kanssa puhelimitse. Lääketieteelliseen ruumiinavaukseen tarvitsee omaisilta luvan, mutta etenkin mielipidettä kysytään usein myös oikeuslääketieteelliseen avaukseen, vaikka se ei asiaan haastateltavan mukaan vaikuta. Asian suhteen täytyy olla omaisten kanssa hienotunteinen ja tämän vuoksi on parempi, että asiassa kysytään myös omaisten mielipidettä asiaan, kertoi B. Haastateltavan mukaan omaisilta kysytään myös aina hyvissä ajoin vainajan alkoholinkäytöstä sekä sairauksista.

B:n mukaan, mikäli vainajalle suoritetaan oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus, on seuraavaksi huolehdittava vainajan kuljetuksesta oikeuslääketieteenlaitokselle, jonka maksaa ja hoitaa poliisi. Haastateltava kertoi, että tämän yhteydessä oikeuslääketieteenlaitokselle lähetetään Deltacon:illa (järjestelmä, salattu sähköposti) tutkintailmoitus, kuvat vainajasta, avausmääräys, mahdolliset ensihoidon laatimat asiakirjat sekä vainajan terveystiedot. B painotti, että tätä ennen ja melko varhaisessa vaiheessa tutkintaa katsotaan myös itse kuolinpaikalta otetut kuvat ja tutkintailmoitus läpi, että asiassa ei todella ole syytä epäillä rikosta ja varmistutaan myös vainajan henkilöllisyydestä. Haastateltava kertoi, että mikäli henkilöllisyydestä ei ole varmuutta, se varmistetaan esimerkiksi DNA-testillä, jonka tulosten saamisessa kuluu aikaa ja tämä hidastaa prosessia. Lisäksi haastateltavan mukaan varmistetaan, että kuolinviesti on toimitettu vainajan omaisille ja haastateltavan mukaan on tärkeää, että omaisiin ollaan yhteydessä pariinkin kertaan ja pidetään heidät ajan tasalla prosessista.

Noin yhden tai kahden viikon jälkeen vainajan siirtämisestä oikeuslääketieteenlaitokselle saapuu haastateltavan mukaan alustava palaute, kun vainajalle on suoritettu oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus. B kertoi, että palaute sisältää yleensä alustavan kuolinsyyn ja tästä ilmoitetaan ripeästi omaisille, koska tämän jälkeen omaiset saavat hautausluvan. Haastateltava kertoi, että oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä vainajalta otetaan mikroskooppisia ja kemiallisia kokeita, joiden tulosten saamisessa kuluu aikaa, jonka vuoksi kuolintodistus saapuu vasta näiden kokeiden tulosten valmistumisen jälkeen.

Poliisihallituksen ohjeessa ”Poliisitutkinta kuoleman johdosta” poliisien suorittamaan ulkotarkastuksen tasoon otettiin kantaa niin, että sen todettiin jäävän usein puutteelliseksi. Haastateltava oli asiasta eri mieltä ja kertoi, että hänen mielestään Porvoon aseman alueella ulkotarkastuksen taso on ”hyvällä

tolalla”. B:n mukaan palautetta oikeuslääkäriltä tulee herkästi ja hyvissä ajoin, mutta kertoo sitä tulevan harvoin. Haastateltava kertoi, että korut ja vaatteet ovat sellaisia, joista helposti tulee palautetta, mikäli ne jätetään riisumatta, joten siihen tulee kiinnittää huomiota. B:n mukaan myös poliisien ottamat valokuvat kohteesta ovat hyviä.

Kuolemansyöntutkinnasta laaditaan B:n kertoman mukaan pöytäkirja, joka ei etene syyttäjälle vaan siirretään arkistoon ja asiaan tehdään Poliisinasiantietojärjestelmään päätös. Haastateltava kertoi, että pöytäkirjaan kasataan kuolemansyöntutkintailmoitus, siihen tehty päätös, tutkintamuistio, tutkintapäiväkirja, sähköpostit, kuitit tilauksista sekä henkilötiedot. Myös mahdolliset kuulustelut lisätään pöytäkirjaan, mutta haastateltavan mukaan ne ovat harvinaisia. B:n mukaan ruumiinavauspöytäkirja, kuolintodistus, alustava palaute sekä ensihoitokertomus menevät erikseen arkistoon ja hävitetään nopeammin.

Haastateltava kertoi, että yhden kuolemansyöntutkintatapauksen hoitamiseen kuluu aikaa on vaikea arvioida. Hänen mukaansa osaan keskusteluihin omaisten kanssa kuluu paljon aikaa, etenkin jos tapaus on vähänkään epäselvä. B kertoi, että lisäksi asiakirjojen skannaamiseen ja lähettämiseen kuluu paljon aikaa ja huonolla tuurilla yhteen tapaukseen voi kulua kokonainen työpäivä, mutta jos vainaja ei etene oikeuslääkärille ja lääkärin tavoittaa nopeasti, voi tapaukseen kulua vain kaksi tuntia. Haastateltavan mukaan kuolemansyöntutkinnat työllistävät kuitenkin aina, koska niitä tehtäessä on tärkeää olla erityisen huolellinen ja puhelut omaisten kanssa ovat usein todella pitkiä. Muita asioita haastateltavan mukaan, jotka hidastavat tutkintaa, ovat DNA- ja muiden näytteiden otot sekä vainajan omaisuuden palauttaminen omaisille.

B kertoi kokevansa, että työmäärä yhdessä kuolemansyöntutkintatapauksessa on sopiva, jos sen hoitamiseen varataan työaikaa. Haastateltava kertoi myös kokevansa kuolemansyöntutkinnan mielenkiintoisena ja tämän vuoksi kokee, että siihen kuluu oikea määrä työaikaa. Haastateltava mukaan tapauksissa ärsyttää kuitenkin se, että myös näiden tapausten valmistumista seurataan ja tapausten valmistumisessa hoputetaan, vaikka käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että kiirehtiminen ei ole järkevää. Esimerkkinä haastateltava antoi puhelut omaisten kanssa, joita ei ole asianmukaista hoputtaa, vaan puheluissa on oltava erityisen hienotunteinen.

Nykyisestä kuolemansyöntutkinnan toimintamallista haastateltava on melko tyytyväinen. Haastateltava kertoi, että etenkin Porvoon asemalla kuolemansyöntutkinta toimii hyvin, koska työ on jaettu yhdelle täyspäiväiselle ja kolmelle oman toimen ohella hoitavalle. B:n mukaan Vantaalla vainajia usein siirretään oikeuslääketieteenlaitokselle säilytykseen, vaikka tämä ei ole oikea paikka ja tämän vuoksi tila on usein vähissä. Lisäksi haastateltava kertoi, että Vantaalla ei ole tähän mennessä ollut paikkajia kuolemansyöntutkijoille, jos he ovat lomalla tai sairaana. Haastateltava kertoi, että tämän seurauksena tutkinnat on siirretty Porvooseen hoidettavaksi lomien tai sairastelujen aikoihin, mikä on lisännyt

Porvoon tutkijoiden stressiä. B:n mukaan ongelma on kuitenkin nyt korjattu siten, että myös Vantaalla on nykyään henkilöitä, jotka suorittavat kuolemansyöntutkintaa oman toimensa ohella. Haastateltava ei myöskään koe, että kuolemansyöntutkinnassa olisi kehitettävää. B kertoi, että ainoat ongelmat, joita tutkinnassa on ovat aika pieniä ja korjattavissa helposti keskustelemalla muiden Porvoon kuolemansyöntutkijoiden kanssa.

9 TULEVAT LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOKSET

Nykyinen lainsäädäntö kuolemansyyn selvittämisestä on 1970-luvulta. Vaikka joitain osioita on päivitetty 2000-luvulla, on laki monilta osin vanhentunutta eikä sitä noudateta. Tällä hetkellä voimassa olevan lain kaikkien kohtien tarkoitusta ei edes tunneta. (Leppilähti.)

Tulevassa lakiuudistuksessa on tarkoitus säätää kuoleman määritelmästä, kuoleman ilmoittamisesta viranomaiselle, kuoleman havainnoinnista, kuoleman toteamisesta, kuoleman rekisteröinnistä Väestötietojärjestelmään, kuolemansyyn selvittämisen tavoista ja sisällöstä, vainajan käsittelystä sekä ulkomailta kuolleita koskevista toimenpiteistä. Lakiuudistuksien myötä toivotaan muun muassa, että poliisin rooli niin sanotuissa ”mummokuolemista” vähenee, poliisille tulee oikeus havainnoida kuolema selvissä tapauksissa ja poliisitutkinnan sisältö määrättäisiin laissa. Lakiuudistuksen olisi pitänyt tapahtua jo kauan sitten. Eduskunnanoikeusasiamiehen vaatimus asiasta on vuodelta 2010, eli jo kahden toista vuoden takaa (eml).

Lakiuudistuksen myötä poliisissa saataisiin selkeys siihen, tarvitseeko poliisin mennä sairaalaan/terveyskeskukseen vainajan mukana. Lakiuudistus saattaisi mahdollistaa myös toimintamallin, jossa ensihoidon ja poliisin viranomaisyhteistyötä tiivistettäisiin niin, että mikäli ensihoito on kohteessa ennen poliisia ja ei totea kuolemasta mitään erikoista, ei poliisin tarvitsisi mennä kohteeseen laisinkaan. Vielä on kuitenkin epävarmaa, milloin lakiuudistus valmistellaan.

10 POHDINTAA

10.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruu koostui kahdesta haastattelusta sekä tutkijan valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujakson aikana kertyneestä omasta kokemuksesta. Tutkimuksen luotettavuutta pohdittaessa vaikuttaa vahvasti se, että tutkimuksessa haastateltavia on vain yksi valvonta- ja hälytystoimintasektorilta sekä rikostorjuntasektorilta. Tämän vuoksi on perusteltua arvioida, onko koko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintamallista saatu todenmukaista kuvaa haastatteleamalla vain yhtä henkilöä näiltä sektoreilta, jotka molemmat työskentelevät Porvoon poliisiasemalla. Toimintamallien ei myöskään pitäisi erota poliisilaitoksen sisällä eri asemien välillä, joten muissa kaupungeissa toimintamallin pitäisi olla sama.

Koska haastattelut ovat olleet avoimia haastatteluja, on haastateltavilta pystytty saamaan tarkka kuva toimintamalleista. Mikäli haastattelut olisi suoritettu esimerkiksi sähköpostikyselyinä, olisi haastateltavien määrä ollut suurella todennäköisyydellä suurempi, mutta vastausten laatu olisi varmuudella ollut heikompi. Sähköpostikyselyssä ei myöskään olisi pystytty esittämään niin paljon ja niin laadukkaita kysymyksiä, kuin avoimessa haastattelussa, koska kyselyyn käytettävä aika olisi kasvanut liian suureksi ja tämän vuoksi vastausprosentti olisi voinut jäädä olemattomaksi. Avoimia haastatteluja suorittamalla myös vastaajat pystyttiin valitsemaan itse. Näin pystyttiin varmistumaan siitä, että vastaajilla on hyvä tietämys asioista, paljon kokemusta takana ja vankka tietoperusta. Koen, että tutkimuksessa todennäköisesti saatiin todenmukainen ja tarkka kuva poliisin toiminnasta kuolemansyyntutkinnassa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. Jotta tutkimuksesta olisi saatu luotettavampi ja tarkempi, olisi tutkijoiden määrä sekä tutkimukseen käytettävä aika täytynyt olla suurempi. Tämä olisi mahdollistanut useampien työtekijöiden haastattelun myös eri kaupungeista Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella.

Tutkimuksessa käytetyt lähteet ovat luotettavia mutta osittain vanhentuneita ja kaipaavat päivitystä. Poliisihallituksen ohje *Poliisitutkinta kuoleman johdosta* on vanhentunut 31.12.2021, mutta on edelleen käytössä, koska uusi ohje ei ole vielä valmistunut. Laki kuolemansyyn selvittämisestä on 1970-luvulta joitakin 2000-luvulla uudistettuja kohtia lukuun ottamatta, mutta lakiuudistusta ei ole tullut ja vanha laki on käytössä edelleen.

10.2 Kehittämiskohteita ja tuloksia

Opinnäytetyössä onnistuttiin todennäköisesti saamaan tarkka kuva niin valvonta- ja hälytystoimintasektorin, kuin rikostorjuntasektorinkin tämänhetkisestä toimintamallista kuolemansyyntutkinnassa Itä-Uudenmaan alueella ja erityisesti Porvoon poliisiaseman alueella. Suoritettujen haastattelujen perusteella voidaan todeta, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella ja etenkin Porvoon poliisiaseman

alueella kuolemansyöntutkinta on laadukasta ja sitä suoritetaan ohjeiden ja lakien mukaisesti. Erityisesti valvonta- ja hälytystoimintasektorin toimintaan toivotaan kuitenkin vainajatehtäviä nopeuttavia uudistuksia.

Kehittämiskohteita kuolemansyöntutkinnasta löytyi etenkin valvonta- ja hälytystoimintasektorin toimintamallista. Selvänä kehityskohteena haastateltava A valvonta- ja hälytystoimintasektorin puolelta koki poliisipartion siirtymisen vainajankuljetuksen mukana sairaalaan tai terveyskeskukseen, jossa partion täytyy odottaa lääkäriä, joka toteaa vainajan kuolleeksi. Poliisihallituksen antaman ohjeen ”poliisitutkinta kuoleman johdosta” mukaan, jos lääkäriä pyydetään suorittamaan oikeuslääketieteellinen ulkotarkastus, se täytyy tehdä puhelimitse tai henkilökohtaisesti antamalla samalla tarvittavat tiedot. Ohjeen mukaan poliisin on pääsääntöisesti oltava paikalla lääkärin suorittaessa edellä mainittuja toimenpiteitä. Ohjeessa ei kuitenkaan kerrota syytä tälle toimenpiteelle.

Myös itseäni tämä toimintamalli ihmetytti oman valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujaksoni aikana. Mielestäni toimintamalli viestii epäluottamuksesta eri viranomaisten toimintaa kohtaan. Poliisihallituksen ohjeesta välittyy epäluottamus lääkärin toimintaa kohtaan ulkotarkastuksen yhteydessä sekä epäluottamus vainajankuljetusta kohtaan, vaikka haastateltavan A mukaan Itä-Uudellamaalla toimiva vainajankuljetus Calla on toiminut yllättävänkin hyvin edeltäjänsä verrattuna. Poliisin siirtymisellä kylmiöön vainajan mukana ei saavuteta käytännön hyötyä ja työaika kuluu hukkaan. Lääkärille toimitettavat tiedot vainajasta voisi antaa vainajankuljetus tai ne voitaisiin antaa poliisin toimesta puhelimitse. Haastateltava A valvonta- ja hälytystoimintasektorilta koki myös, että viranomaiset tekevät päällekkäistä työtä kuolemansyöntutkinnassa ja tämä tulisi korjata.

Valvonta- ja hälytystoimintasektorin haastateltavan mukaan selkeyttä tarvittaisiin myös siihen, että minkä viranomaisen velvollisuuksiin kuuluu vainajan siirtäminen kylmiössä kaappiin. Vainajankuljetus poistuu sairaalasta tai terveyskeskuksesta nopeasti sen jälkeen, kun vainaja on kylmiössä eivätkä he jää odottamaan lääkäriä. Poliisi taas joutuu odottamaan lääkärin aina paikalle ja näin vainajan siirtäminen kaappiin jää usein poliisipartion hoidettavaksi, vaikka tämä ei todennäköisesti kuulu poliisin velvollisuuksiin. Poliisihallituksen ohjeessa ei kuitenkaan säädetä, että lääkärin suorittama oikeuslääketieteellinen ulkotarkastus olisi pakollinen ja suoritettava aina. Porvoossa näin kuitenkin toimitaan poikkeuksetta. Myös poliisi voi todeta henkilön kuolleeksi sekundääristen kuolemanmerkkien perusteella (Kiiski 2009, 32). Tämän vuoksi on mielestäni kyseenalaista, että Porvoossa poliisipartio menee aina kylmiölle mukaan ja toimintamalli viestii sitä, että poliisin taitoihin ja kykyyn todeta henkilö kuolleeksi ei luoteta.

Haastateltavalle A ehdotettiin toimintamallia kuolemansyöntutkintaan, jossa poliisin ei tarvitsisi mennä kohteeseen, jossa ensihoito on jo paikalla, eivätkä he totea kuolemassa tai kuolinpaikassa mitään

normaalista poikkeavaa. Kyseisestä toimintamallista on kyseenalaistettava, että onko ensihoidolla samanlainen taito huomata kuolinpaikalta tapahtuneen rikoksen merkkejä, kuin poliisilla. Tämän lisäksi on arvioitava, että kuinka paljon poliisin katse on ensihoidon katsetta tarkempi kuolinpaikoilla poliisilaitosten alueilla, joissa välimatkat ovat pitkiä ja kohteeseen menee tavallinen kenttäpoliisi. Ensihoidon työntekijät, jotka ovat terveydenhuollon ammattilaisia, puolestaan huomaavat todennäköisemmin itse vainajasta jotain normaalista poikkeavaa, kuin poliisi. Toimintamallissa on hyötyjä ja haittoja, joiden summaa tulee arvioida.

Tämänhetkinen este toimintamallin käyttämiseen on lain tulkinta. Jos lakia kuolemansyyn selvittämisestä tulkitaan niin, että kaikki kuolemat, jotka eivät tapahdu lääkärin hoitosuhteen alla ovat yllättäviä, niin kyseistä toimintamallia ei voida käyttää. Jos kuitenkin lakia tulkitaan niin, että sellaiset kuolemat, joissa ikääntynyt henkilö, jolla on yksi tai useampi sairaus, on esimerkiksi saattohoidossa ja kuolee kotiinsa ei ole yllättävää, niin toimintamallia voidaan hyödyntää.

Kehittämiskohteita rikostorjuntasektorilta ei juurikaan puolestaan noussut esille. Oman kokemukseni perusteella tiedän, että niin sanottu juttupaine Porvoon poliisiasemalla on kova. Haastateltava rikostorjuntasektorilta kertoi, että yksi asia johon tutkinnassa kuluu aikaa, on asiakirjojen skannaaminen ja lähettäminen. Yksi tapa, jolla tutkijoiden työkuormaa saataisiin vähennettyä huomattavasti, on useampien sihteerien palkkaaminen asemalle. Myös muilta, kuin kuolemansyöntutkijoilta kuluu suuresti työaikaa sellaisten asioiden hoitamiseen, jotka voitaisiin antaa sihteeille. Tämä vähentäisi esitutinnan kestoa ja sitä myöten myös tutkijoiden stressiä ja painetta ja lisäisi työhyvinvointia.

10.3 Omaa pohdintaa

Omat näkemykseni nykyisestä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella tehtävästä kuolemansyöntutkinnasta ovat yhteneviä haastateltavien kertoman kanssa. Olen itse samaa mieltä haastateltava A:n kertomista kehityskohteista ja olisin myös itse nimennyt samat asiat tämänhetkiseksi ongelmiksi. Työharjoittelussani Porvoon poliisiasemalla valvonta- ja hälytystoimintasektorilla havaitsin, että vainajatehtävillä kului aina suuri määrä työaikaa, vaikka tapaukset saattoivat olla hyvinkin selviä ja mielestäni jotkin toimenpiteet tuntuivat siltä, että niillä ei saavuteta käytännön hyötyä ja ne kuluttavat vain kenttäpartion työaikaa. Tämä vaikutti osittain myös opinnäytetyön aiheen valintaan. Kyseenalaistan itse sitä, miksi poliisipartion täytyy mennä vainajan mukana sairaalalle Porvoossa ja tästä koituvaa hyötyä, mitä kukaan ei haastateltava A:lle ole osannut kertoa. Vainajatehtävät ovat usein erittäin aikaa vieviä ja tämän vuoksi uskoisin, että prosessin jouduttaminen olisi tarkoituksenmukaista.

Porvoon poliisiasemalla valvonta- ja hälytystoimintasektorin harjoittelujakson aikana suorittamieni vainajatehtävien perusteella sanoisin kuitenkin, että etenkin Porvoon poliisiaseman alueella suoritettava kuolemansyöntutkinta on perusteellista ja tarkkaa. Vainajatehtäviin kuluu aikaa, mutta positiivisena

puolena tässä on se, että virheitä ei juurikaan pääse tapahtumaan. Tärkeää on huomioida se, että vaikka kuolemansyöntutkintaa voitaisiin nopeuttaa, tulee sen tämänhetkistä laadun tasoa nostaa tai vähintään pitää samana. Ilmoitukset vainajista laaditaan huolella ja kaikki pyritään tekemään tarkasti ja mitään unohtamatta.

Koen, että lakiuudistus sekä ohjeiden päivittäminen kuolemansyyn selvittämisestä tulee selkeyttämään ja nopeuttamaan poliisin toimintaa kuolemansyöntutkinnassa ja koen, että uudistus on jo pahasti myöhässä. Uskon, että viimeistään uudistuksen myötä poliisipartion siirtyminen vainajan mukana terveyskeskukseen tai sairaalaan jää historiaan. Mielestäni Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella myös viranomaisten kesken pidettävä keskustelu kehitettävistä asioista kuolemansyyn selvittämisessä voisi olla aiheellista. Kun roolit ja velvollisuudet saataisiin jokaiselle viranomaiselle selkeiksi uskon, että kuolemansyyn selvittämisprosessin tehokkuus ja laatu paranisivat.

11 LÄHTEET

Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Porvoon poliisiasema, rikostorjuntasektori, vanhempi konstaapeli

Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Porvoon poliisiasema, valvonta- ja hälytystoimintasektori, vanhempi konstaapeli

Juhila, Kirsi: Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Luettavissa:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>. Luettu 3.2.2022

Juhila, Kirsi: Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Luettavissa:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>. Luettu 3.2.2022

Kiiski, Kimmo 2009: Poliisin rooli kuolemansyöntutkinnassa. Tampere, Tampereen yliopistopainot Oy – Juvens Print. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88350/Oppikirjoja%2018.pdf>. Luettu 16.2.2022

Leppilahti, Antti: Power-Point Kuolemansyöntutkinnasta. Poliisihallitus

Poliisihallituksen ohje: Poliisitutkinta kuoleman johdosta 1.4.2021-31.12.2021

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006: KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Luettavissa:

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_1.html. Luettu 3.2.2022

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Kuolemansyyn selvittäminen. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/palvelut-ja-asiointi/valtion-sosiaali-ja-terveydenhuollon-erityispalvelut/oikeuslaakinta/kuolemansyyn-selvittaminen> Luettu 10.2.2022

Vainajien päivystyskuljetukset ja siirtokuljetuspalvelut on kilpailutettu. Poliisihallinnon intranet Sinetti. Luettavissa: <https://sinetti.poliisi.fi/o/iuma/ajankohtaista/uutiset/Sivut/Vainajien-päivystys-ja--siirtokuljetuspalvelut-kilpailutettu-.aspx>. Luettu 6.3.2022

Vuori, Jaana: Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Luettavissa:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/johdatus-laadulliseen-tutkimukseen-ja-verkkokasikirjaan/>. Luettu 3.2.2022

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET

Valvonta- ja hälytystoimintasektori

1. Kauanko olet ollut töissä kyseisissä tehtävissä?
2. Missä tapauksissa poliisi menee Itä-Uudellamaalla Porvoon alueella vainajatehtäville?
3. Kerro mitkä ovat 37B-luokan tehtävillä, joissa vainaja on kuollut luonnollisesti, ensimmäiset toimenpiteet?
4. Vaikuttavatko omaisten läsnäolo tehtävän suorittamiseen?
5. Kauanko tehtävillä yleensä menee aikaa?
6. Kuka kuljettaa vainajan?
7. Mihin vainajankuljetus kuljettaa vainajan?
8. Miksi partion pitää mennä vainajan mukaan sairaalalle, vaikka poliisilla on oikeus todeta henkilö kuolleeksi sekundääristen kuolemanmerkkien perusteella?
9. Kauanko sairaalalla yleensä menee?
10. Mitä kaikkea S-ilmoitukseen kuolemansyyntutkinnasta kirjoitetaan? Kauanko tähän yleensä menee?
11. Koetko, että sellainen järjestelmä olisi hyödyllinen, jossa poliisin ei tarvitsisi mennä kohteeseen, jos kohteessa on jo ensihoito eivätkä he totea kohteesta eikä vainajasta mitään poikkeavaa ja soittaisivat kohteeseen vainajan kuljetuksen? Ensihoito kuvaisi kohteen. Mikäli asiassa olisi myöhemmin syytä epäillä rikosta avauksen jälkeen, asunto olisi kuvattuna. Säästyisikö näin poliisin resursseja?
12. Koetko, että nykyisessä toimintamallissa olisi jotain kehittävää? Mitä?
13. Oletko vienyt kehitysehdotuksia eteenpäin? Onko asioihin tulossa muutosta?

Rikostorjuntasektori

1. Kauanko olet hoitanut kuolemansyyntutkintaa?
2. Mitkä ovat ensimmäisiä toimenpiteitä, kun tutkinnassa saat kuolemansyyntutkintailmoituksen?
3. Miten tutkinta etenee tästä?
4. Millainen on mielestäsi poliisien tekemien ulkotarkastuksien taso?
5. Laaditaanko kuolemansyyntutkinnasta pöytäkirja?
6. Mitä kaikkea pöytäkirjaan tulee?
7. Paljonko työaikaa sinulla kuluu yhden pöytäkirjan tekemiseen kuolemansyyntutkinnasta?
8. Koetko, että tämä työmäärä on hyvä jokaisen luonnollisen kuolemantapauksen hoitamiseen?
9. Mitä mieltä olet nykyisestä toimintamallista kuolemansyyntutkinnassa?
10. Koetko, että nykyisessä toimintamallissa olisi jotain kehitettävää?
11. Oletko vienyt kehitysehdotuksia eteenpäin? Onko asioihin tulossa muutosta?